

Comparing the effectiveness of self-compassion training and therapy based on acceptance and commitment cognitive flexibility of mothers of children with autism

Fatemeh Haji Naghi Tehrani¹, Hayede Saberi^{2*}, Nasrin Bagheri³

1-Graduated PhD in Psychology from the Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran.

2-Associate Professor, Department of Psychology, Roudhan Branch, Islamic Azad University, Roudhan, Iran.

3-Assistant Professor, Department of Psychology, Roudhen Branch, Islamic Azad University, Roudhen, Iran.

Corresponding Author: Hayede saberi, Associate Professor, Department of Psychology, Roudhan Branch, Islamic Azad University, Roudhan, Iran

Email: H.saberi@riau.ac.ir

Received: 2023/4/12

Accepted: 2023/8/21

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to compare the effectiveness of self-compassion training and acceptance and commitment-based therapy on the cognitive flexibility of mothers of children with autism.

Methods: This research was applied in terms of purpose and semi-experimental pre-test-post-test with a control group and a follow-up phase and the statistical population included mothers of children with autism in Dost Autism Institute in Tehran in 2019. 45 people from this community were selected as a sample group using voluntary and non-probability sampling methods and replaced by simple random in three groups of 15 people which included two experimental groups and one control group. The first group of the experiment received eight sessions of self-compassion training and the second group of the experiment received eight sessions of acceptance and commitment training. The duration of the sessions for both groups was 45 minutes weekly, and the control group was placed on the waiting list. The research tools were the cognitive flexibility questionnaire, acceptance and commitment protocol, and self-compassion protocol. The data were analyzed using the method of multivariate analysis of covariance and repeated measurement.

Results: The results showed that self-compassion training and therapy based on acceptance and commitment were effective on the cognitive flexibility of mothers of children with autism. Therefore, teaching self-compassion and treatment based on acceptance and commitment can have useful results in improving the mental health of these mothers.

Keywords: Teaching self-compassion, Treatment based on acceptance and commitment, Cognitive flexibility

مقایسه اثربخشی آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم

فاطمه حاجی نقی طهرانی^۱، هایده صابری^{۲*}، نسرين باقری^۳

۱-دانش آموخته دکتری روانشناسی واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲-دانشیار، گروه روانشناسی واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳- استادیار گروه روانشناسی واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

نویسنده مسئول: هایده صابری، دانشیار، گروه روانشناسی واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

ایمیل: H.saberi@riau.ac.ir

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲ / ۵ / ۳۰

دریافت مقاله: ۱۴۰۲ / ۲۳ / ۱

چکیده

مقدمه: هدف این پژوهش مقایسه اثربخشی آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم بود.

روش کار: این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نوع نیمه آزمایشی پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل و مرحله پیگیری و جامعه آماری شامل مادران کودکان مبتلا به اوتیسم موسسه دوست اوتیسم شهر تهران در سال ۱۳۹۹ بود. تعداد ۴۵ نفر از این جامعه به عنوان گروه نمونه با استفاده از روش نمونه گیری داوطلبانه و غیراحتمالی انتخاب و به صورت تصادفی ساده در سه گروه ۱۵ نفری که شامل دو گروه آزمایش و یک گروه کنترل بودند جایگزین شدند. گروه اول آزمایش هشت جلسه آموزش شفقت با خود و گروه دوم آزمایش هشت جلسه آموزش پذیرش و تعهد دریافت کردند. طول جلسات برای هر دو گروه ۴۵ دقیقه و به صورت هفتگی بود و گروه کنترل در لیست انتظار قرار گرفت. ابزارهای پژوهش پرسشنامه انعطاف پذیری شناختی، پروتکل پذیرش و تعهد تلفیقی و پروتکل شفقت به خود بود. داده ها با استفاده از روش تحلیل کواریانس چند متغیره و اندازه گیری مکرر تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: نتایج نشان داد که آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم اثربخش بود. لذا آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد می تواند در بهبود سلامت روانی این دسته از مادران نتایج مفیدی را به دنبال داشته باشد.

نتیجه گیری: نتایج نشان داد که آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم اثربخش بود. لذا آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد می تواند در بهبود سلامت روانی این دسته از مادران نتایج مفیدی را به دنبال داشته باشد.

کلیدواژه ها: آموزش شفقت با خود، درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد، انعطاف پذیری شناختی.

مقدمه

آسیب مداوم در ارتباطات و تعاملات اجتماعی، به علاوه الگوهای محدود و کلیشه ای رفتار با نشانه های آشکار در نخستین دوره زودرس پس از تولد آشکار می شود (۲). اوتیسم یک اختلال رشدی است که با نقص در رفتارهای اجتماعی و ارتباطی و رفتارهای تکراری و محدود مشخص

از جمله اختلال های دوران کودکی، اختلال طیف اوتیسم است که شامل گستره ای از اختلالات عصبی رشدی بوده و در طول زندگی ادامه می یابد (۱). اختلال اوتیسم نوعی اختلال عصب تحولی است که ویژگی های آن به وسیله

و تا اواسط نوجوانی یا اوایل بزرگسالی ایجاد می شود (۱۵). لونا و همکاران توسعه فرایندهای شناختی را از طریق نمونه وسیعی از افراد از اواخر کودکی تا بزرگسالی در نمونه ۲۴۵ شرکت کننده بین سنین ۸ و ۳۰ سال بررسی کردند، آنها دریافتند که عملکرد در ۱۴ سالگی با سرعت پردازش شروع شد، سن ۱۵ سالگی برای مهار پاسخ و ۱۹ سالگی حافظه فعال توسعه یافت. به نظر می رسد مهارت های مربوط به انعطاف پذیری شناختی در این دوره، ارتقاء یابد (۱۶). یکی از متغیرهای مستقل مورد استفاده در این پژوهش شفقت به خود است. شفقت به خود به معنای اطلاع صمیمانه در مورد دردها و ناراحتی های فرد و دیگرانی است که تمایل به کاهش آنها دارند (۱۷). از دیدگاه نف شفقت به خود یعنی شناخت صمیمانه دردها و ناراحتی ها توسط خود شخص. (۱۸). شفقت به خود علاوه بر حفظ افراد در برابر شرایط روحی، نقش بسزایی در حالات عاطفی مانند شادی، خوش بینی و رضایت زناشویی دارد. (۱۹). تحقیقات نشان داده است که شفقت به خود با پیامدهای روانشناسی مانند انگیزه بالاتر برای حل تضادهای بین فردی، حل مشکلات سازنده، ثبات زندگی زناشویی، اضطراب، افسردگی و استرس کمتر، کمال گرایی، روان رنجوری کمتر و رضایت بیشتر از زندگی ارتباط دارد (۲۰). علاوه بر این، شفقت به خود به طور قابل توجهی با صمیمیت با دیگران همراه است (۲۱). از سوی دیگر، نتایج پژوهشی که در سال (۲۰۱۰) انجام شد نشان داد که افزایش شفقت به خود می تواند کلید اصلی مکانیسم دانش و اقدام موثر برای والدین کودکان مبتلا به اوتیسم باشد و باعث کاهش استرس والدین با کودکان اوتیسم شود (۲۲). شفقت با خود موجب آشکار شدن محدودیت ها و شناسایی رفتارهای ناسالم می شود. (۲۳). یکی دیگر از درمان ها درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد است. در فعالیت متعهدانه فرد تشویق می شود که نهایت فعالیت و تلاش خود را در جهت رسیدن به هدف بکار گیرد. در واقع در این نوع درمان هدف اصلی ایجاد انعطاف پذیری روانی است. یعنی ایجاد توانایی انتخاب عملی در بین گزینه های مختلف که مناسب تر باشد نه این که عملی صرفاً جهت اجتناب از افکار احساسات یا تمایلات آشفته ساز انجام یا در حقیقت به فرد تحمیل شود (۲۴). درمان پذیرش و تعهد (ACT) یک موج سوم رفتار درمانی است که آشکارا ادعان می کند که افکار به جای تغییر شکل، محتوا یا فرکانس خود به تغییرات عملکردی نیاز دارند.

می شود (۳). علت اصلی این اختلال ناشناخته است و وضعیت اقتصادی، اجتماعی، سبک زندگی و تحصیلات والدین نقشی در بروز اوتیسم ندارد. این اختلال باعث می شود که مغز در رفتار اجتماعی و مهارت های ارتباطی به درستی عمل نکند و در تعامل اجتماعی کودکان اختلال ایجاد کند (۴). آمارهای کنونی نشان دهنده میزان ۰/۵ تا ۱ درصد جمعیت در هر جامعه دارای اختلال اوتیسم است. اوتیسم در هر دو جنس دیده می شود، ولی فراوانی آن در پسرها ۳ تا ۴ برابر دختران است. (۵). والدین این کودکان در برخورد با رفتارهای چالش برانگیز، الگوی ارتباطی و مهارت های اساسی زندگی با مشکلاتی مواجه هستند (۶). به نظر می رسد که والدین بار بزرگتری از مراقبت را به دوش می کشند و استرس مربوط به مقابله با بار سنگین مراقبت را تجربه می کنند (۷). والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم به طور مداوم خود را به اشتباه برای اوتیسم فرزندانشان سرزنش می کنند و معمولاً افسردگی، استرس، سردرگمی، ناامیدی، احساس شکست و غیره را تجربه می کنند. (۸). این فشارهای پیش بینی نشده می تواند تأثیر نادرستی بر یک رابطه سالم داشته باشد که منجر به جدایی و مشاجره غیرمنتظره می شود (۹). لذا این اختلال بسیاری از ابعاد زندگی خانوادگی کودک را مختل می کند و مشکلات زیادی را برای والدین این کودکان به ویژه مادران ایجاد می کند (۱۰).

یکی از عواملی که به والدین کمک می کند تا در زندگی زناشویی خود سازگارتر باشند و علیرغم مشکلاتی که فرزندان با آن مواجه است، انعطاف پذیری شناختی می باشد (۱۱). مطالعات نشان می دهد که انعطاف پذیری شناختی یکی از متغیرهایی است که ممکن است در مادران کودکان اوتیسم در مقایسه با مادران کودکان سالم متفاوت باشد. (۱۲). مادرانی که تفکر منعطف دارند از توجهات جایگزین استفاده می کنند، چارچوب فکری خود را به طور مثبت بازسازی می کنند و موقعیت های چالش برانگیز یا رویدادهای استرس زا را در مقابل آنهایی که انعطاف پذیر نیستند می پذیرند (۱۳). افزایش انعطاف پذیری شناختی باعث می شود که افراد در بحران ها، رویدادهای غم انگیز، تهدیدها و استرس، رفتارهای منطبق مثبت از خود نشان دهند (۱۴). زمانی اندرسون مدل نظری عملکرد اجرایی خود را توسعه داد و پیشنهاد کرد که انعطاف پذیری شناختی در سن ۱۲ سالگی به بلوغ می رسد اما به طور کامل نیست

فاطمه حاجی نقی طهرانی و همکاران

به شرکت در پژوهش. معیارهای خروج از پژوهش ۱- سابقه هرگونه بیماری خاصی که شرکت در کلاس‌ها، سلامتی آنان را با خطر مواجه کند ۲- غیبت بیش از دو جلسه در کلاس‌های آموزشی بود. تعداد ۴۵ نفر از مادران از طریق نمونه‌گیری داوطلبانه و غیر احتمالی بر اساس ملاک‌های ورود در گام اول و جایگزینی تصادفی توسط فرد متخصص در این زمینه در سه گروه ۱۵ نفری که شامل دو گروه آزمایش و یک گروه کنترل بودند بررسی شدند. بر روی دو گروه آزمایش هشت جلسه درمان هر جلسه ۴۵ دقیقه به صورت هفتگی انجام شد در حالی که گروه کنترل هیچ آموزش و درمانی دریافت نکردند. (طبق محاسبه جدول کوکران با توان ۰/۷۰. با بیش برآورد در هر کدام از گروه‌های آزمایش و گواه ۱۵ نفر به صورت تصادفی قرار می‌گیرند). از هر سه گروه پیش‌آزمون گرفته می‌شود. افراد گروه آزمایش ۱ و گروه آزمایش ۲، هر گروه به مدت ۸ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای به صورت هفته‌ای یک بار و گروهی تحت برنامه درمان پذیرش و تعهد و آموزش شفقت با خود قرار می‌گیرند. بعد از اتمام جلسات درمانی از هر سه گروه پس‌آزمون به عمل می‌آید. از هر سه گروه، آزمون پیگیری بعد از سه ماه گرفته می‌شود تا مشخص شود آیا مداخله‌ی ما اثربخش بوده است یا خیر. این پروتکل‌ها توسط پژوهشگر که کارگاه‌های آموزشی شفقت با خود و پذیرش و تعهد را گذرانده و تجربه و مهارت لازم را داشت انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر با نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ استفاده گردید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌ها و پروتکل‌های زیر بود:

پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی: پرسشنامه انعطاف‌پذیری شناختی توسط دنای و وندروال در سال ۲۰۱۰ ساخته شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۲۰ سوال می‌باشد. این پرسشنامه دارای مقیاس لیکرت (کاملاً مخالف: ۱، مخالف: ۲، تاحدی مخالف: ۳، نه موافق و نه مخالف: ۴، تاحدی موافق: ۵، موافق: ۶، کاملاً موافق: ۷، می‌باشد. همچنین سوالات ۲، ۴، ۷، ۹، ۱۱، ۱۷، به طور معکوس نمره‌گذاری شد. در ایران شماره و همکاران ضریب بازآزمایی کل مقیاس را ۰/۷۱ و ضرایب آلفای کرنباخ کل مقیاس را ۰/۹۰ گزارش نمودند. آلفای کرونباخ داده‌های این پرسشنامه در پژوهش فاضلی و همکاران (۱۳۹۳) ۰/۷۵ به دست آمد. در پژوهش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های جایگزین‌ها، کنترل و جایگزین‌هایی برای رفتارهای انسانی به ترتیب برابر ۰/۷۲،

(۲۵). بررسی‌ها نشان داده است که مداخلات درمان پذیرش و تعهد منجر به افزایش معنادار تلاش‌ها برای شرکت در فعالیت‌های دشوار در حین تجربه احساسات دشوار می‌شود. (۲۶). به طور کلی، مادران کودکان دارای طیف اوتیسم که از درمان پذیرش و تعهد استفاده می‌کنند، موفق می‌شوند با افکار عاطفی خود رابطه جدیدی ایجاد کنند، به این معنی که افکار هیجانی منفی به صورت افکار ساده تجربه می‌شوند و هیجان و اضطراب به سادگی به عنوان احساسات احساس می‌شود، که به آنها اجازه می‌دهد به جای صرف زمان زیاد برای فکر کردن و اجتناب از کاهش استرس، روی آنچه واقعاً مهم و ارزشمند است تمرکز کنند (۲۷). شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد از روش‌های درمانی موج سوم هستند. (۲۸). از آنجا که اختلال اوتیسم در جوامع کنونی روز به روز در حال افزایش است و مادران به عنوان مراقبت‌کننده اصلی نقش اساسی در این حیطه دارند و با توجه به اینکه مراقبت دایمی از این کودکان باعث مشکلات روحی و روانی برای والدین می‌شود لذا ضرورت راهکارهای روان شناختی در این خصوص لازم می‌باشد چرا که اگر مادران شناخت درستی از اختلال کودکان و همچنین توانایی خودشان داشته باشند کمک به سلامت خانواده و در نهایت جامعه می‌شود (۲۹). نوآوری این طرح در این است که فقط به کودک اوتیسم توجه نشده بلکه به والد اصلی نگهدارنده کودک که معمولاً مادر است توجه شده است. آگه مادران اعتماد به نفس و انعطاف‌پذیری شناختی لازم را داشته باشند مسلماً با انگیزه و توان بیشتری به تربیت جسمی و روحی کودکان می‌پردازند.

با توجه به آنچه گفته شد در این پژوهش سعی بر این است مشخص شود که آیا آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در انعطاف‌پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم موثر است؟

روش کار

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نوع نیمه آزمایشی پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل و مرحله پیگیری بود. جامعه آماری شامل مادران کودکان مبتلا به اوتیسم موسسه دوست اوتیسم شهر تهران در سال ۱۳۹۹ می‌باشد. معیارهای ورود به پژوهش ۱- مادران کودکان مبتلا به اوتیسم با حداقل یک کودک مبتلا به اوتیسم ۲- تمایل

و همکاران، ۲۰۰۶) بود. که در ۸ جلسه به والدین آموزش داده شد و در جدول ۱ موضوع و اهداف هر جلسه مشخص شده است. پروتکل پذیرش و تعهد: پروتکل پذیرش و تعهد مورد استفاده در این پژوهش تلفیق چند پروتکل درمانی مبتنی بر پذیرش و تعهد (هیز، استروساهال، ویلسون، ۱۹۹۹، هیز

جدول ۱. پروتکل پذیرش و تعهد مورد استفاده در این پژوهش تلفیق چند پروتکل درمانی مبتنی بر پذیرش و تعهد (هیز، استروساهال، ویلسون، ۱۹۹۹، هیز و همکاران، ۲۰۰۶)

جلسه	موضوع	اهداف
۱	مقدمات و مفاهیم اصلی درمان	چرا در این گروه شرکت کرده‌ایم / قواعد اصلی / مقدمات / مرور درمان و اهداف این برنامه
۲	بیان مفاهیم و تعیین مسیر درمان	بیان مفاهیم کلیدی اکت، تعریف سیکل معیوب، دادن تکلیف
۳	در اکت چه اتفاقی می‌افتد	تعریف پذیرش، ذهن آگاهی، ارزش، مرور تکلیف
۴	موضوع: ارزش‌ها و عمل موثر	بحث در مورد ارزش‌ها، تفاوت ارزش و هدف، دادن تکلیف
۵	تعریف انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	مرور تکلیف، بیان عوامل موثر در انعطاف‌پذیری روان‌شناختی، بیان مثال برای درک بهتر
۶	بیان تفاوت درد و رنج، اجرا درمان	دادن تکلیف به مادران برای درک بهتر درد و رنج؛ طرح دو سوال کلیدی، نامیدسازی خلاقانه، آگاه‌سازی مراجع از دستور کار زندگی (در برابر مشکل چه کنیم)
۷	موضوع، ادامه اجرا درمان	آموزش تکنیک رها سازی افکار، آموزش مراحل پذیرش، توجه به تکنیک تماس با زمان حال، شفاف سازی ارزش‌ها، دادن تکلیف
۸	عمل متعهدانه	تبدیل ارزش به رفتار، انجام رفتار در زندگی روزمره، مرور اجرا درمان، دادن تکلیف برای حفظ و پایداری درمان

می باشد. هر کدام از کلاس‌ها با یک سری از تمرینات تجربی می توان باعث ایجاد شفقت به خود شد و تمرینات منزل نیز برای تقویت و توسعه عادات شفقت به خود مناسب می باشند. که در ۸ جلسه به والدین آموزش داده شد و در جدول ۲ موضوع و اهداف هر جلسه مشخص شده است.

پروتکل شفقت به خود (نف و گرم، ۲۰۱۳): پروتکل مورد استفاده برای آموزش شفقت به خود برگرفته از نف و گرم (۲۰۱۳) می‌باشد. این برنامه یک سری تمرینات درمانی را آموزش می دهد که شامل مهر ورزیدن و همچنین یک سری فعالیت‌های غیر رسمی برای تمرین روزمره را آموزش می دهد که شامل لمس کردن آرام، نامه نوشتن و...

جدول ۲. پروتکل مورد استفاده برای آموزش شفقت به خود برگرفته از نف و گرم (۲۰۱۳)

جلسه	موضوع	اهداف
۱	بیان اهمیت موضوع و چرایی انتخاب آموزش شفقت به خود	بیان مغز قدیم، مغز جدید، مغز آگاه تمرین ذهن آگاهی: دادن تکلیف
۲	موضوع: عدم گرفتن شفقت باعث بهم ریختن تنظیم هیجان می شود	بیان سیستم‌های تنظیم هیجان، تعریف بیش فعالی سیستم دفاع، بیش فعالی سیستم انگیزش، دادن تکلیف
۳	بیان ویژگی‌های شفقت	تعریف حساسیت به رنج، همدردی، هم دلی، قضاوت نکردن، تحمل پریشانی و انگیزه مراقبت از بهزیستی، مرور تکلیف
۴	بیان ده چالش ضرورت شفقت	ارتباط بین میزان شرم و خودانتقادگری و کمال گرایی با میزان شفقت و بیان ده چالش در نشان دادن ضرورت آموزش شفقت با خود، دادن تکلیف
۵	تعریف مهربانی و نامهربانی	بیان نمود رفتاری مهربانانه، ظاهر رفتار مهربانانه که شامل نوازش دادن ساختار دادن چالش ایجاد کردن و فرصت دادن است، مرور تکالیف
۶	مفهوم سازی شفقت	ارائه مشکلات و نشانه‌های فعلی (چه چیزی شما را اذیت می کند). بررسی بافت فرهنگی و پیشینه مراجع. ارتباط بین شفقت با ذهن و انعطاف‌پذیری شناختی. دادن تکلیف
۷	ادامه مفهوم سازی شفقت	توضیح و تبیین مدل مغز تکامل یافته. گیر کردن در سیکل معیوب، انواع خودها به ما چه می گویند، دادن تکلیف
۸	موانع رفتار مهربانانه و چگونگی رفع این موانع	استفاده از استعاره اتوبوس در بیان شفقت با ذهن پذیرش و گسلش (تحمل پریشانی دیدن رنج دیگران و التیام رنج آنها با نوازش ساختار چالش و فرصت دادن در شفقت با دیگران استفاده از تکنیک نامه مهربانانه و تکنیک دو صندلی برای درک اینکه آیا رفتار مهربانانه را یاد گرفته‌اند یا خیر.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی (سن و تحصیلات) در جدول ۳

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت کنندگان

گروه	گروه‌ها		
	میانگین	انحراف استاندارد	تحصیلات
شفقت با خود (N=15)	۳۸/۵۳	۶/۱۳	دپلم ۵
پذیرش و تعهد (N=15)	۳۶/۴۷	۵/۹۱	لیسانس ۱۰
گروه کنترل (N=15)	۳۶/۳۳	۴/۵۱	دپلم ۶

جدول ۴ میانگین (انحراف استاندارد) و مقادیر شاپیرو- ویلک (سطح معناداری) مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در سه گروه و در سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری را نشان می‌دهد.

جدول ۴. میانگین (انحراف استاندارد) و مقادیر شاپیرو- ویلک (سطح معناداری) مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری

مؤلفه‌ها	گروه	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	پیگیری
جایگزین‌ها	شفقت با خود	۳۹/۲۰ (۷/۹۸)	۴۸/۴۷ (۸/۷۹)	۴۹/۶۷ (۷/۷۵)
	درمان پذیرش و تعهد	۳۸/۷۳ (۶/۳۵)	۵۶/۸۷ (۶/۶۵)	۵۵/۶۰ (۷/۶۸)
	کنترل	۳۶/۳۳ (۸/۷۶)	۳۸/۱۳ (۷/۳۱)	۳۷/۵۳ (۷/۲۰)
کنترل	شفقت با خود	۲۵/۹۳ (۳/۶۷)	۳۹/۰۰ (۷/۴۳)	۳۷/۰۰ (۶/۳۵)
	درمان پذیرش و تعهد	۲۵/۰۰ (۳/۹۰)	۴۴/۸۰ (۶/۸۷)	۴۲/۶۷ (۷/۷۱)
	کنترل	۲۷/۰۷ (۴/۳۲)	۲۳/۷۳ (۵/۰۱)	۲۴/۲۰ (۴/۷۵)
جایگزین برای رفتارهای انسانی	شفقت با خود	۷/۶۷ (۱/۶۳)	۹/۶۷ (۲/۲۹)	۸/۹۳ (۲/۰۵)
	درمان پذیرش و تعهد	۷/۲۷ (۱/۳۹)	۱۰/۶۰ (۱/۵۸)	۱۰/۳۳ (۱/۵۹)
	کنترل	۷/۵۳ (۱/۵۵)	۷/۴۰ (۱/۶۴)	۷/۴۰ (۱/۴۵)
نمره کل انعطاف‌پذیری	شفقت با خود	۷۲/۸۰ (۹/۸۴)	۹۷/۱۳ (۱۲/۷۶)	۹۵/۶۰ (۸/۱۲)
	درمان پذیرش و تعهد	۷۱/۰۰ (۸/۲۸)	۱۱۲/۲۸ (۱۱/۴۰)	۱۰۸/۶۴ (۱۰/۰۵)
	کنترل	۷۰/۹۳ (۱۱/۰۴)	۶۹/۲۶ (۱۰/۸۸)	۶۹/۱۳ (۷/۴۵)
جایگزین‌ها	شفقت با خود	۰/۹۰۴ (۰/۱۰۹)	۰/۸۹۰ (۰/۰۶۶)	۰/۹۲۶ (۰/۲۴۱)
	درمان پذیرش و تعهد	۰/۹۱۹ (۰/۱۸۸)	۰/۸۷۵ (۰/۰۴۱)	۰/۹۳۸ (۰/۳۶۳)
	کنترل	۰/۹۱۱ (۰/۱۳۹)	۰/۹۲۳ (۰/۲۱۶)	۰/۹۵۸ (۰/۶۵۸)
کنترل	شفقت با خود	۰/۹۳۳ (۰/۳۰۲)	۰/۹۰۳ (۰/۱۰۷)	۰/۸۷۸ (۰/۰۴۴)
	درمان پذیرش و تعهد	۰/۹۵۱ (۰/۵۳۴)	۰/۹۱۶ (۰/۱۶۵)	۰/۹۳۹ (۰/۳۶۵)
	کنترل	۰/۹۴۳ (۰/۴۲۳)	۰/۹۴۲ (۰/۴۰۲)	۰/۹۵۱ (۰/۵۳۶)
جایگزین برای رفتارهای انسانی	شفقت با خود	۰/۹۴۵ (۰/۴۴۵)	۰/۹۰۶ (۰/۱۱۸)	۰/۹۰۴ (۰/۱۰۸)
	درمان پذیرش و تعهد	۰/۹۱۷ (۰/۱۷۱)	۰/۸۹۶ (۰/۱۰۸۳)	۰/۹۵۳ (۰/۵۷۵)
	کنترل	۰/۹۲۲ (۰/۲۰۴)	۰/۸۹۵ (۰/۰۷۸)	۰/۹۱۲ (۰/۱۴۶)
نمره کل انعطاف‌پذیری	شفقت با خود	۰/۹۷۳ (۰/۸۹۲)	۰/۹۶۷ (۰/۸۱۳)	۰/۹۷۶ (۰/۹۳۲)
	درمان پذیرش و تعهد	۰/۸۹۴ (۰/۰۷۴)	۰/۹۰۹ (۰/۱۳۰)	۰/۹۶۸ (۰/۸۲۹)
	کنترل	۰/۹۶۹ (۰/۸۴۴)	۰/۹۶۳ (۰/۷۵۰)	۰/۹۳۸ (۰/۳۵۵)

میانگین (انحراف استاندارد)

مقادیر شاپیرو- ویلک (سطح معناداری)

شده غیر نرمال است، با وجود این با توجه به سطح معناداری به دست آمده برای ارزش شاپیرو - ویلک دو مؤلفه مورد اشاره، حجم نمونه برابر در گروه‌ها و مقاومت روش‌های آماری خانواده تحلیل واریانس در برابر انحراف از مفروضه‌ها، می‌توان انتظار داشت که این موضوع نتایج تحلیل را بی‌اعتبار نسازد.

در این پژوهش مفروضه‌های همگنی واریانس‌های خطا با استفاده از آزمون لون، برابری ماتریس‌های واریانس کوواریانس با استفاده از آماره ام.باکس و برابری ماتریس کوواریانس خطاها با استفاده از تست موخلی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۴ میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف پذیری روان شناختی را برای هر یک از گروه‌های سه‌گانه در سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری نشان می‌دهد. همچنان که ملاحظه می‌شود در دو گروه آزمایش میانگین مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی در مقایسه با گروه کنترل در مراحل پس‌آزمون و پیگیری افزایش یافته است. همچنان که جدول ۴ نشان می‌دهد ارزش شاپیرو - ویلک مربوط به مؤلفه جایگزین‌ها در گروه درمان پذیرش و تعهد در مرحله پس‌آزمون و مؤلفه کنترل در گروه آموزش شفقت با خود در مرحله پیگیری در سطح ۰/۰۵ معنادار است. اگر چه این مطلب بیانگر آن است که توزیع داده‌های مربوط به آن دو مؤلفه در گروه‌های یاد

جدول ۵. نتایج آزمون مفروضه همگنی واریانس‌های خطا، برابری ماتریس‌های واریانس کوواریانس و برابری ماتریس کوواریانس خطاها

مؤلفه	مقادیر F آزمون لون			برابری ماتریس‌های واریانس کوواریانس‌ها		برابری ماتریس کوواریانس خطا	
	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	پیگیری	M.Box	F	شاخص موخلی	x2
جایگزین‌ها	۱/۴۸	۱/۹۰	۰/۱۹	۱۴/۰۸	۱/۰۵	۰/۹۶۶	۱/۴۳
کنترل	۰/۴۳	۲/۵۲	۱/۹۸	۷/۱۶	۰/۵۳	۰/۹۳۹	۲/۵۸
جایگزین برای رفتارهای ...	۰/۳۵	۲/۶۶	۲/۶۱	۱۰/۲۱	۰/۷۶	۰/۸۳۶	۷/۳۶*
نمره کل انعطاف‌پذیری	۰/۹۲	۲/۰۷	۰/۸۱	۱۷/۷۰	۱/۳۲	۰/۹۷۹	۰/۸۷

نکته: $P < 0.05$ و $P < 0.01$

همین دلیل درجات آزادی مربوط به آن با استفاده از روش گرینهوس - گیسر اصلاح شد. در ادامه به دنبال ارزیابی مفروضه‌های تحلیل و اطمینان از برقراری آنها در بین داده‌ها، تحلیل انجام و نتایج تحلیل چند متغیری نشان داد که اثر اجرای متغیرهای مستقل بر مؤلفه‌های جایگزین‌ها ($F = 6.04, P = 0.001, \eta^2 = 0.228$)، ویلکز، $\eta^2 = 0.490$ ، $F = 19.67, P = 0.001$ ، جایگزین برای رفتارهای انسانی ($F = 5.62, P = 0.025, \eta^2 = 0.251$)، ویلکز، $\eta^2 = 0.282$ ، $F = 6.86, P = 0.001$ و نمره کل انعطاف‌پذیری ($F = 18.12, P = 0.001$) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. در ادامه جدول ۶ نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر در تبیین اثر متغیرهای مستقل بر مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی را نشان می‌دهد.

نتیجه آزمون لون در جدول ۵ نشان می‌دهد که تفاوت واریانس خطای نمرات مربوط به مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی در گروه‌ها و در سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری در سطح ۰/۰۵ معنادار نیست. این یافته نشان می‌دهد که مفروضه همگنی واریانس‌های خطا در بین داده‌های مربوط به مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی برقرار است. همچنین جدول فوق نشان می‌دهد که مفروضه همگنی ماتریس‌های کوواریانس متغیرهای وابسته برای مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی در سطح ۰/۰۵ برقرار است. نتایج آزمون موخلی در جدول ۲ نشان می‌دهد که ارزش مجذور کای مربوط به مؤلفه «جایگزین برای رفتارهای انسانی» برخلاف دیگر مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی در سطح ۰/۰۵ معنادار است. این یافته بیانگر آن است که مفروضه کرویت برای آن مؤلفه برقرار نیست، به

جدول ۶: نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر در تبیین اثر متغیرهای مستقل بر مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی

متغیر	اثرات	مجموع مجذورات	مجموع مجذورات خطا	F	p	η^2
جایگزین‌ها	اثر گروه	۳۹۵۱/۱۷	۲۹۳۰/۵۸	۲۸/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۵۷۴
	اثر زمان	۲۰۳۵/۳۸	۱۸۱۶/۹۳	۴۷/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۵۲۸
	اثر تعاملی گروه×زمان	۱۳۰۵/۳۲	۴۴۴۷/۹۶	۶/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۲۲۷
کنترل	اثر گروه	۳۷۳۵/۵۱	۱۲۰۲/۲۲	۶۵/۲۲	۰/۰۰۱	۰/۷۵۶
	اثر زمان	۱۶۷۲/۷۱	۱۰۷۵/۰۰	۶۵/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۶۰۹
	اثر تعاملی گروه×زمان	۲۵۳۶/۰۴	۲۳۷۲/۷۱	۴۵/۸۷	۰/۰۰۱	۰/۵۲۲
جایگزین برای رفتارهای انسانی	اثر گروه	۸۹/۳۸	۱۳۳/۵۶	۱۴/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۴۰۱
	اثر زمان	۱۰/۴۴	۱۲۹/۸۰	۱۴/۲۷	۰/۰۰۱	۰/۲۵۴
	اثر تعاملی گروه×زمان	۵۷/۶۹	۲۳۲/۸۴	۵/۲۰	۰/۰۰۱	۰/۱۹۹
نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	اثر گروه	۱۷۷۶۲/۷۳	۵۱۴۶/۲۶	۷۲/۵۳	۰/۰۰۱	۰/۷۷۵
	اثر زمان	۸۵۸۴/۹۰	۳۳۷۰/۲۰	۱۰۶/۹۸	۰/۰۰۱	۰/۷۱۸
	اثر تعاملی گروه×زمان	۸۶۶۹/۲۷	۷۲۲۵/۶۰	۲۳/۵۷	۰/۰۰۱	۰/۵۲۹

که حداقل تفاوت اثر اجرایی یکی از متغیرهای مستقل در مقایسه با متغیر مستقل دیگر یا گروه کنترل بر مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی معنادار است. در ادامه جدول ۷ نتایج آزمون بونفرونی نمرات مربوط به مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در سه گروه و در سه مرحله اجرا را نشان می‌دهد.

جدول ۶ نشان می‌دهد اثر تعاملی گروه×زمان برای مؤلفه جایگزین‌ها ($F = ۶/۱۶, P = ۰/۰۰۱, \eta^2 = ۰/۲۲۷$)، کنترل ($F = ۴۵/۸۷, P = ۰/۰۰۱, \eta^2 = ۰/۵۲۲$)، جایگزین برای رفتارهای انسانی ($F = ۵/۲۰, P = ۰/۰۰۱, \eta^2 = ۰/۱۹۹$) و نمره کل انعطاف‌پذیری ($F = ۲۳/۵۷, P = ۰/۰۰۱, \eta^2 = ۰/۵۲۹$) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. این یافته‌ها بیانگر آن است

جدول ۷: نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه‌های زوجی اثر گروه‌ها و زمان‌ها بر مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی

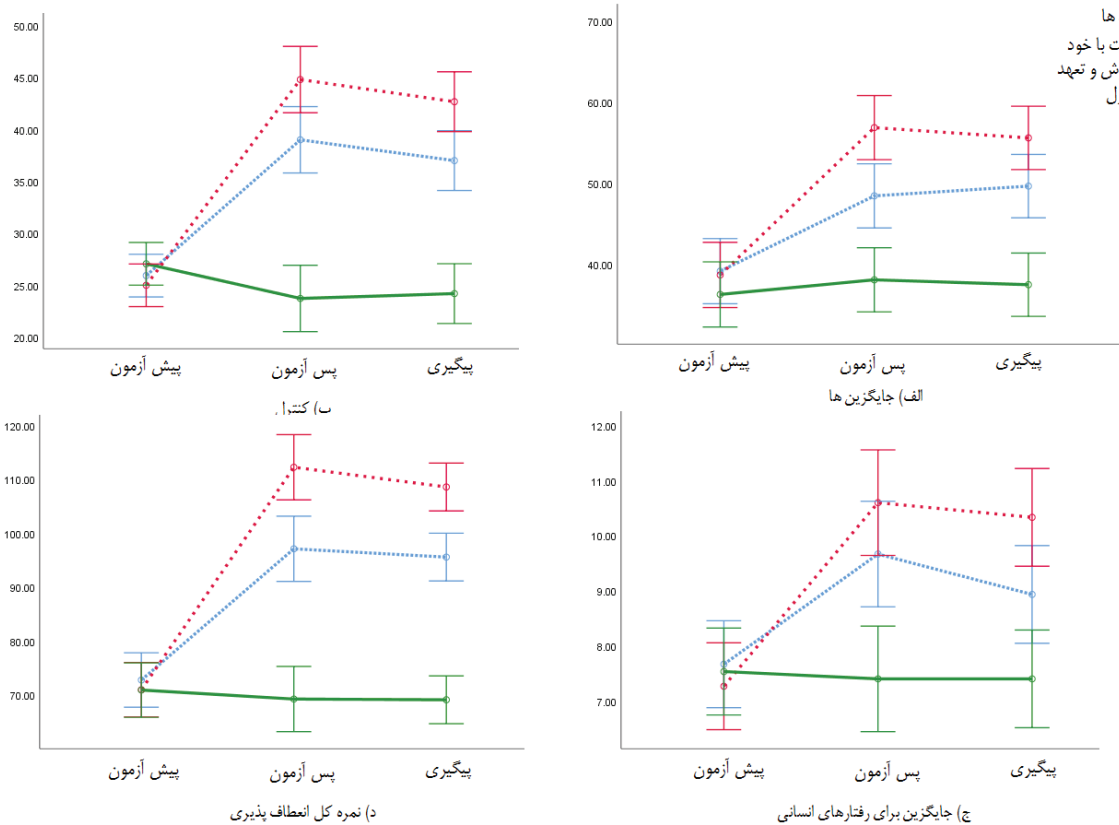
متغیر	زمان‌ها	تفاوت میانگین	خطای معیار	مقدار احتمال	
جایگزین‌ها	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۹/۷۳	۱/۵۹	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۹/۵۱	۱/۳۹	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۰/۲۲	۱/۶۲	۱/۰۰
کنترل	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۹/۸۴	۱/۰۳	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۸/۶۲	۱/۰۶	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۱/۲۲	۱/۲۵	۱/۰۰
جایگزین برای رفتارهای انسانی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۱/۷۳	۰/۲۷	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۱/۴۰	۰/۳۷	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۰/۳۳	۰/۴۰	۱/۰۰
نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۲۱/۳۱	۲/۰۳	۰/۰۰۱
	پیش‌آزمون	پیگیری	-۱۹/۵۳	۱/۸۹	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۱/۷۸	۲/۱۴	۱/۰۰
متغیر	تفاوت گروه‌ها	تفاوت میانگین	خطای معیار	مقدار احتمال	

۰/۰۳۶	۱/۷۶	-۴/۶۲	پذیرش و تعهد	شفقت با خود	جایگزین‌ها
۰/۰۰۱	۱/۷۶	۸/۴۴	کنترل	شفقت با خود	
۰/۰۰۱	۱/۷۶	۱۳/۰۷	کنترل	پذیرش و تعهد	
۰/۰۱۰	۱/۱۳	-۳/۵۱	پذیرش و تعهد	شفقت با خود	کنترل
۰/۰۰۱	۱/۱۳	۸/۹۸	کنترل	شفقت با خود	
۰/۰۰۱	۱/۱۳	۱۲/۴۹	کنترل	پذیرش و تعهد	
۰/۲۸۲	-۰/۳۷	-۰/۶۴	پذیرش و تعهد	شفقت با خود	جایگزین برای رفتارهای انسانی
۰/۰۰۳	-۰/۳۷	۱/۳۱	کنترل	شفقت با خود	
۰/۰۰۱	-۰/۳۷	۱/۹۶	کنترل	پذیرش و تعهد	
۰/۰۰۱	۲/۳۳	-۸/۷۸	پذیرش و تعهد	شفقت با خود	نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی
۰/۰۰۱	۲/۳۳	۱۸/۷۳	کنترل	شفقت با خود	
۰/۰۰۱	۲/۳۳	۲۷/۵۱	کنترل	پذیرش و تعهد	

در مراحل پیش آزمون - پس آزمون معنادار و در مراحل پس آزمون - پیگیری غیر معنادار است. این یافته بیانگر آن است که تغییرات ناشی از آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف‌پذیری در مادران کودکان مبتلا به اوتیسم سه ماه بعد از اتمام دوره درمان پابرجا مانده است.

نتایج آزمون تعقیبی بن فرونی در جدول ۶ نشان می‌دهد که آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با گروه کنترل منجر به افزایش میانگین مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مراحل پس آزمون و پیگیری شده است. نتایج جدول ۷ همسو با نمودارهای شکل ۱ نشان می‌دهد که تفاوت میانگین نمرات مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی

شکل ۱. نمودارهای مربوط به مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در گروه‌های پژوهش در سه مرحله اجرا

والدین باشد. تناقضات فرهنگی در مراحل اولیه ارزیابی و تشخیص می‌تواند بر ناراضایتی والدین از روند کلی تشخیص بیفزاید (۳۲).

از سوی دیگر بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با گروه کنترل منجر به افزایش میانگین مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف پذیری روان شناختی در مراحل پس‌آزمون و پیگیری شده است. تفاوت میانگین نمرات مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان شناختی در دو گروه درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد و کنترل در مراحل پیش‌آزمون - پس‌آزمون معنادار و در مراحل پس‌آزمون - پیگیری غیر معنادار است. این یافته بیانگر آن است که تغییرات ناشی از اجرای درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مادران کودکان مبتلا به اوتیسم سه ماه بعد از اتمام دوره درمان پابرجا مانده است. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری شد که درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد انعطاف‌پذیری شناختی را در مادران کودکان مبتلا به اوتیسم افزایش می‌دهد. نتایج پژوهش با مطالعات (۳۳، ۳۴، ۳۵) همسو می‌باشد. درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند به والدین کودکان مبتلا به اوتیسم کمک کند تا با تشخیص فرزندان خود کنار بیایند. همچنین نشان داده شده است که مداخلات مبتنی بر پذیرش و تعهد در کاهش استرس و بهبود رفاه والدین کودکان مبتلا به اوتیسم نویدبخش است. همچنین به نظر می‌رسد مطالعات نشان می‌دهند که مداخله مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند به طور مؤثری انعطاف‌پذیری روان‌شناختی والدین کودکان مبتلا به اوتیسم را با ترویج پذیرش به جای اجتناب، کاهش دهد.

به دلیل تفاوت‌های فرهنگی در مرحله اولیه ارزیابی و تشخیص این تفاوت‌ها، والدین همه از یک خط پایه شروع نکردند. این ممکن است بر نتایج تأثیر داشته باشد. به طور کلی، افرادی که در پیش‌آزمون امتیاز کمتری داشتند، بیشترین پیشرفت را داشتند. به همین ترتیب، افرادی که کمترین پیشرفت را داشتند، افرادی بودند که در پیش‌آزمون امتیاز بیشتری کسب کردند. بنابراین تحقیقات آینده باید نمرات پایه والدین را در نظر بگیرد. محدودیت دیگر پژوهش نوع و شدت اوتیسم کودکان می‌باشد که تأثیر مداخله مبتنی بر والدین را می‌تواند تحت تأثیر قرار دهد، لذا چالش‌های پیش روی والدین ممکن است بسته به نوع و شدت اوتیسم متفاوت باشد.

بحث

هدف این پژوهش مقایسه اثربخشی آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر انعطاف‌پذیری شناختی مادران کودکان مبتلا به اوتیسم بود. بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که بین اثر دو شیوه آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر مؤلفه‌های جایگزینی، کنترل و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی تفاوت معنادار وجود دارد و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با آموزش شفقت به خود، میانگین نمرات مؤلفه‌های جایگزینی، کنترل و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی را بیشتر افزایش داده است. نتایج پژوهش با مطالعات (۲۹، ۳۰، ۳۰) همسو می‌باشد. لازم به توضیح است با توجه به پیشینه قوی در درمان پذیرش و تعهد و تأثیر این درمان بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی هیچ پژوهش ناهمسو در این رابطه یافت نشد. براساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که آموزش شفقت با خود در مقایسه با گروه کنترل منجر به افزایش میانگین مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مراحل پس‌آزمون و پیگیری شده است، تفاوت میانگین نمرات مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در دو گروه آموزش شفقت با خود و کنترل در مراحل پیش‌آزمون - پس‌آزمون معنادار و در مراحل پس‌آزمون - پیگیری غیر معنادار است. این یافته بیانگر آن است که تغییرات ناشی از آموزش شفقت با خود بر انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مادران کودکان مبتلا به اوتیسم سه ماه بعد از اتمام دوره درمان پابرجا مانده است. نتایج پژوهش با مطالعات (۳۱، ۲۹) همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مادران کودکان مبتلا به اوتیسم که نسبت به خود شفقت ورز هستند، نسبت به مادران کودکان مبتلا به اوتیسم که شفقت به خود ندارند، به خودشان سخت نمی‌گیرند و سازه شفقت به خود به آنان کمک می‌کند تا از احساسات ناراحت‌کننده و دردناک دوری نکنند و با استفاده از ذهن آگاهی، تجربه هیجان‌های خود را بشناسند و سپس نگرش مشفقانه‌ای نسبت به هیجان‌ها منفی خود پیدا کنند. بر اساس گزارشات، بین متخصصان و خانواده‌هایی که از فرهنگ‌های مختلف هستند، در زمینه علت اوتیسم و اثربخشی مداخلات، اختلافات و عدم اطمینان وجود دارد. اختلافات همچنین می‌تواند ناشی از دیدگاه‌های مختلف در مورد ارزیابی و تشخیص، تفاوت در نحوه تفسیر رفتار غیر معمول، یا تفاوت در دیدگاه‌ها در مورد مشارکت

و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مراحل پس‌آزمون و پیگیری شده است، از سوی دیگر بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با گروه کنترل منجر به افزایش میانگین مؤلفه‌ها و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در مراحل پس‌آزمون و پیگیری شده است.

سیاسگزاری

در پایان محققان سپاس خود را از همکاری صمیمانه تمامی شرکت‌کنندگان و کارکنان محترم موسسه دوست اوتیسم شهر تهران اعلام می‌کنند.

تعارض منافع

هیچگونه تعارض منافی در این پژوهش وجود ندارد.

پیشنهاد می‌شود این روش آموزشی به صورت کارگاهی در دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برای والدین کودکان مبتلا به اوتیسم برگزار شود.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که بین اثر دو شیوه آموزش شفقت با خود و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر مؤلفه‌های جایگزینی، کنترل و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی تفاوت معنادار وجود دارد و درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد در مقایسه با آموزش شفقت به خود، میانگین نمرات مؤلفه‌های جایگزینی، کنترل و نمره کل انعطاف‌پذیری روان‌شناختی را بیشتر افزایش داده است. همچنین بر اساس نتایج پژوهش می‌توان گفت که آموزش شفقت با خود در مقایسه با گروه کنترل منجر به افزایش میانگین مؤلفه‌ها

References

- Nayar K, Sealock JM, Maltman N, Bush L, Cook EH, Davis LK, Losh M. Elevated polygenic burden for autism spectrum disorder is associated with the broad autism phenotype in mothers of individuals with autism spectrum disorder. *Biological psychiatry*. 2021 Mar 1;89(5):476-85. <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2020.08.029>
- Anjomani M, Taklavi S. The role of Attachment to God and Emotional Maturation in Prediction of Self Compassion of Deaf Children's Mothers. *Journal of Health and Care*. 2019 May 10;21(2):117-25. <https://doi.org/10.29252/jhc.21.2.117>
- Weiner DJ, Wigdor EM, Ripke S, Walters RK, Kosmicki JA, Grove J, Samocha KE, Goldstein JL, Okbay A, Bybjerg-Grauholm J, Werge T. Polygenic transmission disequilibrium confirms that common and rare variation act additively to create risk for autism spectrum disorders. *Nature genetics*. 2017 Jul;49(7):978-85. <https://doi.org/10.1038/ng.3863>
- Rutter, M. Resilience reconsidered: Conceptual considerations, empirical findings, and policy implications. In J. P. Shonkoff & S. J. Meisels (Eds.), *Handbook of early childhood intervention*. 2000 (pp. 651-682). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511529320.030>
- Ganji, Mehdi. *Psychological Psychology Volume I*. Ganji, Hamze (edited), Ahmadi, Reza (edited), Komasi, Saeed (edited), Savalan Publishing. 2015.
- Kakkar J, Srivastava P. Challenges and coping among parents having children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Psychosocial Research*. 2017 Jul 1;12(2):363-71.
- Kakkar J, Srivastava P. Challenges and coping among parents having children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Psychosocial Research*. 2017 Jul 1;12(2):363-71..
- Lai WW, Goh TJ, Oei TP, Sung M. Coping and well-being in parents of children with autism spectrum disorders (ASD). *Journal of autism and developmental disorders*. 2015 Aug;45(8):2582-93.. <https://doi.org/10.1007/s10803-015-2430-9>
- Fernández, M. C., & Arcia, E. Disruptive behaviors and maternal responsibility: A complex portrait of stigma, self-blame, and other reactions. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*. 2004; 26(3): 356-372. <https://doi.org/10.1177/0739986304267208>
- Shahabi, B., Shahabi, R., & Foroozandeh, E. Analysis of the self-compassion and cognitive flexibility with marital compatibility in parents of children with autism spectrum disorder. *International Journal of Developmental Disabilities*. 2020; 66(4): 282-288. <https://doi.org/10.1080/20473869.2019.1573000>
- Satterlee, J. S., Beckel-Mitchener, A., Little, A. R., Procaccini, D., Rutter, J. L., & Lossie, A. C. Neuroepigenomics: resources, obstacles, and opportunities. *Neuroepigenetics*. 2015; 1(9): 2-13.

- <https://doi.org/10.1016/j.nepig.2014.10.001>
12. Lai, M. C., Ruigrok, A. N., Baron, A. S., Lombardo, M. V., Chakrabarti, B., Ameis, S. H., ... & Baron-Cohen, S. Adulthood gender variance in males and females with autism spectrum disorder. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2016; 55(10): 102-103. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2016.09.012>
  13. Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive therapy and research*. 2010; 34(3): 241-253. <https://doi.org/10.1007/s10608-009-9276-4>
  14. Könen, T., Strobach, T., & Karbach, J. Working memory. In *Cognitive Training*. Springer, Cham. 2016. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-42662-4>
  15. Colvert, E., Tick, B., McEwen, F., Stewart, C., Curran, S. R., Woodhouse, E., ... & Bolton, P. Heritability of autism spectrum disorder in a UK population-based twin sample. *JAMA psychiatry*. 2015; 72(5): 415-423. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2014.3028>
  16. Folke, C., Carpenter, S. R., Walker, B., Scheffer, M., Chapin, T., & Rockström, J. Resilience thinking: integrating resilience, adaptability and transformability. *Ecology and society*. 2010; 15(4): 1-17. <https://doi.org/10.5751/ES-03610-150420>
  17. Kuhn JC, Carter AS. Maternal self-efficacy and associated parenting cognitions among mothers of children with autism. *American Journal of Orthopsychiatry*. 2006 Oct;76(4):564-75. <https://doi.org/10.1037/0002-9432.76.4.564>
  18. Anderson P. Assessment and development of executive function (EF) during childhood. *Child neuropsychology*. 2002 Jul 1;8(2):71-82. <https://doi.org/10.1076/chin.8.2.71.8724>
  19. Luna B, Garver KE, Urban TA, Lazar NA, Sweeney JA. Maturation of cognitive processes from late childhood to adulthood. *Child development*. 2004 Sep;75(5):1357-72. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00745.x>
  20. Fung K, Lake J, Steel L, Bryce K, Lunskey Y. ACT processes in group intervention for mothers of children with autism spectrum disorder. *Journal of autism and developmental disorders*. 2018 Aug;48(8):2740-7. <https://doi.org/10.1007/s10803-018-3525-x>
  21. Juvin J, Sadeg S, Julien-Sweerts S, Zebdi R. A Systematic Review: Acceptance and Commitment Therapy for the Parents of Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2021 Feb 26:1-8. <https://doi.org/10.1007/s10803-021-04923-y>
  22. Berryman N, Bherer L, Nadeau S, Lauzière S, Lehr L, Bobeuf F, Kergoat MJ, Vu TT, Bosquet L. Executive functions, physical fitness and mobility in well-functioning older adults. *Experimental gerontology*. 2013 Dec 1;48(12):1402-9. <https://doi.org/10.1016/j.exger.2013.08.017>
  23. Germer, C. K., & Neff, K. D. Self-compassion in clinical practice. *Journal of clinical psychology*. 2013; 69(8): 856-867. <https://doi.org/10.1002/jclp.22021>
  24. Neff, K. Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and identity*. 2003; 2(2): 85-101. <https://doi.org/10.1080/15298860309032>
  25. Hollis-Walker, L., & Colosimo, K. Mindfulness, self-compassion, and happiness in non-meditators: A theoretical and empirical examination. *Personality and Individual Differences*. 2011; 50(2): 222-227. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.09.033>
  26. Baker, L. R., & McNulty, J. K. Self-compassion and relationship maintenance: the moderating roles of conscientiousness and gender. *Journal of personality and social psychology*. 2011; 100(5):841-853. <https://doi.org/10.1037/a0021884>
  27. MacBeth, A., & Gumley, A. Exploring compassion: A meta-analysis of the association between self-compassion and psychopathology. *Clinical psychology review*. 2012;32(6): 545-552. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2012.06.003>
  28. Neff, K. D., & Pommier, E. The relationship between self-compassion and other-focused concern among college undergraduates, community adults, and practicing meditators. *Self and identity*. 2013; 12(2): 160-176. <https://doi.org/10.1080/15298868.2011.649546>
  29. Bögels, S. M., Lehtonen, A., & Restifo, K. Mindful parenting in mental health care. *Mindfulness*. 2010; 1(2): 107-120. <https://doi.org/10.1007/s12671-010-0014-5>
  30. Ferguson, L. J., Kowalski, K. C., Mack, D. E., & Sabiston, C. M. Self-compassion and eudaimonic well-being during emotionally

- difficult times in sport. *Journal of happiness studies*. 2015; 16(5): 1263-1280. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9558-8>
31. Forman, E. M., & Herbert, J. D. New directions in cognitive behavior therapy: Acceptance-based therapies. In W. T. O'Donohue & J. E. Fisher (Eds.), *General principles and empirically supported techniques of cognitive behavior therapy*. 2009 (pp. 77-101). John Wiley & Sons, Inc.
  32. Newby, K. The Effects of Yoga with Meditation (YWM) on Self -Criticism, Self-Compassion, and Mindfulness, dissertation for the Degree of Doctor of Psychology, Philadelphia College of Osteopathic Medicine Department of Psychology. 2014.
  33. Hayes, S. C., Luoma, J., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. Acceptance and Commitment Therapy: Model, Processes, and Outcomes. In *The Act in Context* Routledge. 2015 .
  34. Masuda, A., Hayes, S. C., Sackett, C. F., & Twohig, M. P. Cognitive defusion and self-relevant negative thoughts: Examining the impact of a ninety year old technique. *Behaviour research and therapy*. 2004; 42(4): 477-485. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2003.10.008>
  35. Salimi M, Mahdavi A, Yeghaneh SS, Abedin M, Hajhosseini M. The effectiveness of group based acceptance and commitment therapy (ACT) on emotion cognitive regulation strategies in mothers of children with autism spectrum. *Maedica*. 2019 Sep;14(3):240.